

PETZELT JÓZSEF HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET

BEMUTATKOZÓ

Az Egyesületet több mint tíz évvel ezelőtt azzal a céllal hozták létre az alapító tagok, hogy ápolja a XVIII-XIX. századi magyar katonai és lovas hagyományokat, bemutassa a korabeli ruházatot, felszerelést, fegyverzetet és katonai életformát a jövő nemzedékének, így az Egyesület célkitűzései ennek megfelelően a továbbiak lettek:

- nemzeti értékek fennmaradásának elősegítése, történelmi és kegyeleti emléképolás;
- a történelmi ismeretek erősítése, bővítése és terjesztése, különösen a fiatalság körében;
- az adott korszak, viseletek (katonai, népi és polgári), fegyverek és eszközök bemutatása;
- a magyar népi, kulturális, iparművészeti és gasztronómiai hagyományok felkutatása, felélesztése, ápolása és továbbadása, az épített és természeti örökség megóvása;
- a sport, lovas sport és egészségmegőrzés támogatása, különösen az ifjúság körében a szabadidő hasznos eltöltése;
- a történelmi és katonai ismeretek oktatása, illetve gyakorlati kiképzések és korabeli táborok megvalósítása.

Az Egyesület névadója **”Petzelt József”** 1805-ben született az ausztriai Weisskirchenben. 1823-tól katonaként szolgált a tüzérségnél, majd **főhadnagyként az olmützi hadapródiskola tanára** lett. 1825-ben mérnöki oklevelet nyert, majd öt év múlva bölcsészdoktorrá avatta a Magyar Királyi Tudományegyetem. Az 1840-es években Varasd vármegye táblabírája volt. 1841-ben az uralkodó kinevezte a **pesti Mérnöki Intézet gyakorlati mértan, földmérés és vízépítészet tanárává**, ahol megújította a képzést és gyakorlati oktatást szervezett. 1848 márciusában kitört Pesten a forradalom, amelyhez az Ipartanoda hallgatói az elsők között csatlakoztak. Petzelt József **1848 júniusában belépett a pesti nemzetőrségbe, tiszti rendfokozatot kapott, ő lett a tüzérség parancsnoka. 1848-ban Mészáros Lázár vezérőrnagy, hadügyminiszter Petzelt József egyetemi tanárnak megbízást**

adott a tisztképző intézet szabályzatának megújítására. 1848. június 5-én, Pesten dr. Petzelt József egyetemi tanár nyújtotta be a Ludoviceum nevű felállítandó Hadi Főtanoda elrendezésének tervét ”Egy katonai akadémia felállítása tárgyában...”:

„Az intézet elvét és alapját arra igyekeztem fektetni, hogy a gyermekekből nemcsak gyakorolt lovasok, gyalogosok, tüzérek s táborkari és hadi mérnökök váljanak, hanem hogy ha közülük valamelyik a katonai pályára hivatását gyengültni érezné, szakmánya kiképzetésének hasznát a

Petzelt József Hagymányörző Egyesület

Székhely: 2000 Szentendre, Kondor Béla utca 1. Fsz. 4.

Honlap: www.nyargalotuzerek.hu / Villanyposta: nyargalotuzerek@gmail.com

polgári életben is vehesse. Továbbá, mivel a növendékek a hazától nyert nevelést elszigetelten nem használhatják, hanem csak a társadalomban s annak hasznára, azért az emberektől el nem zárthatnak. Ezért a tanulmányi órákon kívül a társalgás szabad levén, ajánlatott, hogy azt felhasználják, miként így a műveltebb társaság emberei között polgárokká is idomuljanak... ”.

A hadügyminiszter 1848. augusztus 23-án elrendelte a Ludoviceum épületének rendbehozatalát és a Független Magyar Kormány 1848 végén elhatározta a magyar nyelvű tisztképzés megindítását és az oktatást, az elkészült épületegyüttesben kívánta megkezdeni **”Magyar Katonai Főtanoda”** címen. 1848 novemberében elrendelték, hogy a **pesti nemzetőrség tüzérüteg-parancsnokaként szolgáló dr. Petzelt József** egyetemi tanár, nemzetőr tüzérszázados a **pesti tudományegyetemen meginduló hadi tanfolyamon a tüzérség és váróvívás tantárgyát** oktassa, megbízta őt a **Hadi Főtanoda** ügyeinek vezetésével és a működéséhez szükséges alapokmányok kidolgozásával. Petzelt József rövid idő alatt elkészítette **”A Magyar Hadi Főtanoda alakításának terve rövid kivonatban”** című beadványát és 1848. november 18-án felterjesztette Mészáros Lázár hadügyminiszternek, aki rögtön elfogadta az azokban foglaltakat és **aligazgatónak Petzelt Józsefet alezredesként** terjesztette fel kitüntető érdemeinél fogva, így tovább dolgoztak a **tanintézet szervezeti és működési szabályainak elkészítésén**. Mészáros Lázár megbízásából Petzelt József 1848. december 24-re a Hadi Főtanodáról szóló törvény alapján **összeállította az**

intézeti működési, szervei és tantervi szabályzatot, ”A Magyar Hadi Főtanoda szerkezete” című jelentős tudományos és történeti értékkel bíró okmányt. Petzelt József a Magyar Hadi Főtanoda szabályzatában a legkorszerűbb elveket fogalmazta meg:

„a hallgatónak egészen ügyes alapos gyakorlati embernek, nem pedig gyümölcstelen borostyánokkal koszorúzott tudósnek kell lennie. Gyakorlat legyen a Hadi Főtanoda jelszava... ”.

Az osztrák hadsereg 1849. január 5-én bevonult Pestre, az történelmi tény, hogy már az osztrák katonai megszállás alatt, **1849. január 7-én**, vasárnap, **Petzelt József alezredes, aligazgató a Magyar Hadi Főtanodát ünnepélyesen megnyitotta**. Az intézmény megnyitása alkalmával

Petzelt József Hagymányörző Egyesület

Székhely: 2000 Szentendre, Kondor Béla utca 1. Fsz. 4.

Honlap: www.nyargalotuzerek.hu / Villanyposta: nyargalotuzerek@gmail.com

Petzelt József aligazgató szónoklatának első mondataiban üdvözölte a felvett 38 növendéket, akiket **"Szeretett fiaim!"**-nak és **"Honunk reményvirágai"**-nak nevezett:

„Tőletek kívánja meg, hogy legyetek önvédelmi képességének, legyőzhetetlen erejének külfelé, s bensőleg rendíthetetlen biztosságának jövő gyámolói. A hon elvárja, hogy tisztí hivatásukat majdan szakavatott vezetőkkel felnőve teljesítsék. Mivel a had óriási nagyságú mesterséggé lett, követelése polyp-karokkal ölelik körül az emberi tudás majdnem minden ágait, mindent meg kell tenniük az ismeretek elsajátítása és gyakorlati alkalmazása érdekében...”

1849. január 17-én keletkezett iratban a császári biztos beszámol a pesti cs. kir. kerületi parancsnokságnak, hogy a **fenséges tábornagy úr** legfelsőbb parancsát, amely **elrendelte a Ludoviceumban az előadások bezárását**, döntését Petzelt József aligazgatóval közölte:

*„Pár nap múlva az intézet összes előjárósága parancsot vett Budán herczeg Windischgrätz előtt megjelenni. Délután 3 óraker volt az elfogadás. Rousseau tábornok a herczeg szárnysegédje fogadott bennünket a hivatalába. Szép fogadás volt ez: *Ihr verfluchter Rebeller* (ti átkozott rebellesek), volt az első beköszöntés. Felírta neveinket, honnén jöttünk, mily állást foglal el mindegyikünk az intézetben, végre azzal bocsátott el, hogy sorsunkról rövid idő múlva értesíteni fognak...”*

A Főtanoda felszerelését lefoglalták, épületét katonai kórházzá alakították át, Petzelt József lakását lezárták, egyetemi tanári állásából felfüggesztették és titkos rendőri megfigyelés alá helyezték. Petzelt József a Magyar Hadi Főtanoda ideiglenes aligazgatója Pestről 1849. május 12-én Kossuth Lajos kormányzótól állásába való visszahelyezését kérte, a hadügyminisztérium pedig a **Hadi Főtanoda épületének helyreállításával bízta meg**, ugyanis a Ludoviceum épületének nagyobb részében 1849. április végétől a honvédsereg központi kórháza működött.

1849 július elejére kialakult súlyos katonai helyzet, majd a főváros ismételt kiürítése lehetetlenné tette a Magyar Hadi Főtanoda megnyitását, így a kormányt követve Kiss Károly a katonai nevelőintézetek főfelügyelője és Petzelt József **július végére már csak a szegedi és a nagyváradi katonai nevelőintézet problémáival foglalkozhatott**. Kiss Károly a világo

Petzelt József Hagymányörző Egyesület

Székhely: 2000 Szentendre, Kondor Béla utca 1. Fsz. 4.

Honlap: www.nyargalotuzerek.hu / Villanyposta: nyargalotuzerek@gmail.com

fegyverletételnél esett fogságba, Petzelt József alezredes **1849. augusztus 17-én az aradi várórséggel tette le a fegyvert.** A forradalom leverése után a megtorlás a Mérnöki Intézetet is elérte, 1850. szeptember 29-én császári rendelettel megszüntették és hozzácsatolták az Ipartanodához. **Petzelt József a harcok leverése után Szentendrére költözött,** az önkényuralom 1850-ben eltávolította az egyetemről, felfüggesztették és a fizetését is elvették, de később még megpróbált földmérésből megélni. **1850 augusztusában megbetegedett és ideglázban elhunyt, Szentendre városában temették el,** ma a köztemetőben nyugszik.

Ma már tagadhatatlan tény, hogy sikerült létrehozni és rövid ideig működtetni is a maga nemében egész Európában egyedülálló Magyar Hadi Főtanodát. Petzelt József alezredes kiválóan megszervezte az első Magyar Hadi Főtanodát és elvállalta vezetését. Hatalmas érdemeket szerzett a szabadságharc alatt a katonai oktatás megszervezésében. A Petzelt József által készített szabályzat és kiképzési terv azonban a későbbi Akadémia követelményszintjének meghatározásában is alapul szolgált. Az első magyar

mérnök-képzés tudósát, tanárát, professzorát és a térképészet, földmérés nagyját, valamint a szabadságharcban szerzett elévülhetetlen érdemeit a katonai képzés megteremtésében tartja számon az utókor.

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharcban jelentős szerepet vállalt **”nyargaló tüzérség”** ruházatát öltötték magukra tagjaink az Egyesület megalakulását követően, majd úgy döntöttek, hogy más korszakok fegyvernemeit is szeretnék megjeleníteni, ezt követően már a napóleoni háborúk **”osztrák császári tüzérség”** egyenruháját is viselték hagyományörzőink, így a XVIII-XIX. századi tüzérség fegyvernemét teljes egészében megtestesítve méltón tudják képviselni a korszak haderejét a nagyközönség előtt.

A szabadságharcban rövid ideig létezett egy valódi **”lovaglőüteg”**, amely kezelői a löveg előtt hátsólovaikon lovagoltak és ily módon az ágyúval akár a legerősebb vágóban, hegyen-völgyön keresztül is képesek voltak követni a többi alakulatot. Ezt a **”nyargaló üteg”**-nek nevezett alakulatot Kossuth 1848 novemberében állította fel és tudatosan **”Berittene Batterie”**-nak

Petzelt József Hagymányörző Egyesület

Székhely: 2000 Szentendre, Kondor Béla utca 1. Fsz. 4.

Honlap: www.nyargalotuzerek.hu / Villanyposta: nyargalotuzerek@gmail.com

(lovasított, lovaglőüteg) nevezte. A hadügyminisztérium két ilyen "nyargaló üteg"-et szerelt fel, de 1849 tavaszán lóhiány miatt ezeket átalakították gyalogüteggé. Ennél az alakulatnál az egyenruha is lovassági szabású volt, a **honvédhuszár** alakulatokhoz hasonlóan szerelték fel őket.

Az Egyesület alapító tagjai elsősorban a Dunakanyar környező településeiről verbuválódtak, akik több mint tíz éves működésükkel gyakorlati példával is szolgálnak a további utánpótlás gyarapodásához. A katonai hagyományörző Az Egyesület évek során folyamatosan bővült, mint létszámban, mint korszaki fegyvernemben és mára már több mint huszonöt aktív tagja van, illetve számos partoló tagunk is segíti a munkánkat.

Az Egyesület részt vesz állami ünnepeken, országos rendezvényeken, neves személyek, valamint államfők fogadásán és olyan eseményeken, ahol jelenlétével emelheti a rendezvény színvonalát (díszfelvonulás, díszőrség, díszlövés, koszorúzás és díszjárőr szolgálat). Az Egyesület rendezvényeket szervez, együttműködik más egyesületekkel, országos szervezetekkel, intézményekkel és hivatalokkal is egyaránt. Országos és nemzetközi szinten több hagyományörző egyesülettel és szövetséggel áll kapcsolatban, akikkel közös hagyományörző rendezvényeken való részvételével igyekszik erősíteni a barátságot. Az Egyesület hagyományörző tevékenységét egész Magyarországon és Európában is elismerés övezi.

Az Egyesület kezdetektől fogva a **hazafias nevelés és a hazaszeretet elmélyítését, illetve az identitástudat erősítését tűzte ki célul, a történelmi és katonai hagyományink mind szélesebb körben történő megismertetésével.**

Munkánkat kiemelt fontosságú kulturális feladatnak tekintjük, mely kiegészül a katonai lovas sport szabadidősnek számító formájával. Számunkra is a legfontosabb kérdés a **jövő nemzedékének nevelése**, a jelen kor katonai hagyományörzőinek **utánpótlás biztosítása**. Mindennapi tevékenységünk fontos feladata az ifjúság nevelés, illetve a hazafias nevelés gyakorlati formáinak kialakítása, illetve ezen lehetőségek katonai hagyományörző sajátosságunkból fakadó kiaknázása.

Petzelt József Hagymányörző Egyesület

Székhely: 2000 Szentendre, Kondor Béla utca 1. Fsz. 4.

Honlap: www.nyargalotuzerek.hu / Villanyposta: nyargalotuzerek@gmail.com

Munkánkat évek óta a Magyar Huszár és Katonai Hagymányörző Szövetség együttműködő tagjaként végezzük, az Egyesület elnöke tüzérségi törzstisztje volt korábban a Szövetségnek és jelenleg az alelnöki feladatokat látja el, illetve biztonságtechnikai és pirotechnikai vezető szakértője is egyben a szervezetnek.

A "nyargaló tüzér" és az "osztrák császári tüzér" csapataink már évek óta a Nemzeti Vágta eseményeinek kiemelt résztvevője, illetve tüzér hagyományörzőink egész évben belföldön és külföldön is egyaránt hadibemutatókon vesznek részt kimagasló helytállással: Szolnoki csata, Dunakeszi Viadal, Hatvani csata, Tavaszi Emlékhadjárat (Boldog, Tápióbicske, Isaszeg, Vác), Olmützi csata, Felvidéki Tavaszi Emlékhadjárat (Nagysalló, Kőhídyarmat, Komárom), Budavári ostrom, Pozsonyi csata, Komáromi csata, Lipcsei csata, Őszi Erdélyi Hadjárat, Pákozdi csata, Austerlitzi csata.

Az Egyesület szakmai szabályzatokat, segédleteket, kiadványokat, képeket és plakátokat bocsát ki, illetve olyan tárgyak, felszerelések készítését végzi, amelyek a hagyományörzésben és terjesztésében praktikusán alkalmazható, ezek segítségével könnyen szemléltethető a korabeli korok katonai életformája az "élő történelemórák" során.

A környező régióban számos óvoda általános iskola és középiskola pártolója az Egyesületnek, ahová tagjaink évente több alkalommal is "élő történelemóra" keretében látogatnak el és mutatják be a korabeli katonai felszereléseket, fegyverzetet, harcászati módokat és a régmúlt katonai hagyományait a jövő nemzedékének. Az Egyesület célja, hogy a kulturális rendezvényeken az érdeklődőkkel megismertesse és részükre közelebb hozza a képviselt történelmi korszakot, bemutassa "élő történelemóra" keretén belül a tábori életet és katonai életformát, hogyan történt a katonai besorozás - a toborzás, az alaki kiképzés, a látogatók fegyvernemi bemutatókon vehetnek részt, megtanulhatják az ágyú kezelését, illetve

Petzelt József Hagymányörző Egyesület

Székhely: 2000 Szentendre, Kondor Béla utca 1. Fsz. 4.

Honlap: www.nyargalotuzerek.hu / Villanyposta: nyargalotuzerek@gmail.com

”kardcsörtetéstől, puskalövésektől, ágyúdörgéstől” hangos korhú hadijátékot tekinthetnek meg és részt vehetnek felnőttek vezetésével a ”gyerekek csatáján”.

Az Egyesület katonai hagyományörzői a felszerelésükhöz, fegyverzetükhöz és a működésükhöz szükséges anyagi fedezet biztosítását saját erőből finanszírozva, illetve különböző rendezvények díjazásából valósították meg.

Szeretettel várja az Egyesület mindazon fiatalok és felnőttek jelentkezését, akik érdeklődnek a magyar hadtörténelem és katonai hagyományok iránt, kipróbálnák a katonai hagyományörző életformát és szívesen csatlakoznának csapatunkhoz.

Az Egyesület szívesen fogadja a felkéréseket ünnepekre, rendezvényekre, illetve történelmi foglalkozások megtarására, ahol katonai hagyományörzőink jelenlétükkel emelhetik a program színvonalát.

Farkas Tibor

hő. tüzér százados

PJHE elnök

MHKHSZ alelnök

pirotechnikus, tűzvédelmi mérnök

”ERŐT, TISZTESSÉGET!”

Petzelt József Hagymányörző Egyesület

2000 Szentendre, Kondor Béla u. 1. Fsz. 4.

Adószám: 18695845-1-13

Nyilvántartási szám: 13-02-0003380

Erste Bank: 11600006-00000000-85768705

Tel.: +36(20)482-5350

E-mail: nyargalotuzerek@gmail.com